

*„A ținti copiii cu produse toxice și care creează dependență
nu înseamnă reducerea riscurilor, ci producerea lor”*

*(Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus,
Director General al OMS)*

Adevărul ascuns: cum industria globală a tutunului păcălește consumatorii și cum Parlamentul European este prins în scandalul de lobby

**Centrul pentru Politici
și Analize în Sănătate**

 Tel: +373 22 22 63 43

 Fax: +373 22 22 63 87

 E-mail: office@pas.md

 mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri 99/1

Adevărul ascuns: cum industria globală a tutunului păcălește consumatorii și cum Parlamentul European este prins în scandalul de lobby

Reducerea riscurilor este un concept de sănătate publică care și-a demonstrat eficiența în ultimele decenii, fiind fundamentat pe respectarea ființei și demnității umane. Industria globală a tutunului încearcă să se plaseze sub umbrela bunei reputații a acestui model pentru a-și asigura stabilitatea financiară și pentru a atrage noi generații de tineri la nivel global, care vor deveni dependenți de produsele sale. Documentele interne ale industriei globale a tutunului demonstrează fără echivoc că aceasta nu a fost și nu este interesată de protejarea sănătății publice. Unicul său obiectiv este securizarea profiturilor, prin normalizarea consumului de tutun și întârzierea, prin orice mijloace la îndemână, a conștientizării riscurilor pe care le implică consumul de tutun și nicotină. Obiectivele de sănătate publică și interesele industriei tutunului sunt fundamental ireconciliabile.

Primele dovezi privind asocierea dintre fumat și cancerul pulmonar au fost publicate începând cu anii 1950 ([Doll & Hill, 1950](#)). Dovezile științifice însă au fost neglijate de industria globală a tutunului care a depus toate eforturile pentru a nega orice legătură dintre consumul de cancer și tumorile maligne pentru a-și proteja profiturile ([Cummins et al., 2007](#); [Malone, 2020](#)). [Bero \(2005\)](#) analizează modul în care industria globală a tutunului a desfășurat, timp de decenii, începând cu anii '50, o campanie bine organizată de subminare a dovezilor științifice privind riscurile consumului de tutun. Printre cele mai frecvent utilizate strategii s-au numărat finanțarea unor cercetări de calitate îndoielnică și fabricarea de conținut menit să inducă îndoială și să genereze controverse artificiale. Un exemplu este Comitetul de Cercetare a Industriei Tutunului (TIRC), redenumit în Consiliul pentru Cercetarea Tutunului (CTR). Industria a susținut atunci că TIRC era o organizație independentă, iar rolul acesteia ar fi fost să determine adevărul despre efectele fumatului asupra sănătății. Acesta însă s-a transformat în instrument de influențare a opiniei publice și a politicilor publice ([Glantz et al., 1996](#)). Documentele interne dezvăluie că cercetătorii angajați de industrie recurgeau la cuvinte-cod pentru a disimula termeni sensibili, precum cancerul, pentru care utilizau codul „zefir” ([Bero, 2005](#)).

Pe măsură ce dovezile care asociau cancerul pulmonar cu fumatul deveneau tot mai greu de combătut, în anii 1970 industria globală a tutunului a lansat pe piețele globale țigările „light” sau „low-tar” - o strategie de imagine care i-a permis să-și comercializeze produsele cu mesajul înșelător că acestea prezintă riscuri mai reduse. Frauda „light”, „low-tar” și „slim”, de care industria era pe deplin conștientă, a generat sute de miliarde de dolari în vânzări și a avut consecințe tragice pentru fumători. Abia peste patru decenii, în 2008, Comisia Federală pentru Comerț din SUA (FTC) a revocat metoda de testare Cambridge Filter, folosite de industrie în testele sale, pe motiv că rezultatele erau înșelătoare ([Federal Trade Commission, 2008](#)).

Anticipând o nouă criză de imagine, încă din 1995, compania Philip Morris International a inițiat proiectul *Sunrise*, un plan care avea scopul principal de normalizare socială a fumatului. Renunțând de această dată la poziția de negare și generarea de controverse, industria tutunului a optat pentru o strategie de re poziționare ca actor „responsabil” în raport cu sănătatea publică. Obiectivul central al acestei inițiative a fost slăbirea măsurilor de control al tutunului, prin dezvoltarea de relații cu persoane și organizații considerate „moderate”, concomitent cu diminuarea influenței oponentilor, inclusiv prin cooptarea sau colaborarea cu aceștia ([McDaniel et al., 2006](#)).

Din culisele lobby-ului: Cum a vizat industria tutunului influențarea Directivei privind produsele din tutun

Directiva privind produsele din tutun (TPD), care a intrat în vigoare la 19 mai 2014 și a devenit aplicabilă în statele membre ale UE la 20 mai 2016, a reprezentat un punct de cotitură major în reglementarea produselor din tutun la nivel european ([European Parliament & Council of the European Union, 2014](#)). Aceasta a introdus măsuri precum obligativitatea avertismentelor de sănătate pe cel puțin 65% din suprafața unui pachet de țigări, interzicerea aromelor caracteristice, inclusiv mentolul, precum și implementarea sistemelor de trasabilitate, printre altele.

Documente interne ale Philip Morris International, ajunse în spațiul public, arată că industria s-a pregătit intens cu cel puțin un an înainte pentru a slăbi reglementările noii directive, încercând să influențeze eurodeputații. Acesta a reprezentat unul dintre cele mai semnificative scandaluri de *lobby* care au vizat instituțiile europene. Datele scurse în spațiul public indică faptul că au fost implicați cel puțin 161 de angajați ai companiei, care au avut întâlniri de *lobby* nedecarate cu nu mai puțin de 233 de membri ai Parlamentului European ([Peeters et al., 2016](#); [Corporate Europe Observatory, 2014](#)). The Guardian a fost prima publicație care a relatat cazul, făcând trimitere la numeroase documente interne, ce conțineau notițe despre mai mulți eurodeputați, clasificați în grupuri pro-industrie, neutri sau reticenți în a colabora ([Doward, 2013](#)). Fișierele Excel conțineau nume concrete, detalii despre frecvența întâlnirilor, iar în unele cazuri includeau informații despre viața lor personală, precum hobby-urile acestora ([Corporate Europe Observatory, 2014](#)). Aceste întâlniri au fost contrare prevederilor Convenției-cadru a OMS pentru Controlul Tutunului, care stipulează, la articolul 5.3, că statele părți au obligația de a-și proteja politicile publice de influențele și interesele comerciale ale industriei tutunului ([World Health Organization, 2003](#)). În acest context, interacțiunile cu reprezentanții industriei trebuiau limitate strict la cele necesare din punct de vedere legal și trebuiau raportate în mod corespunzător. Uniunea Europeană a ratificat Convenția la data de 30 iunie 2005.

În cele din urmă, strategia Philip Morris International a influențat procesul decizional, întrucât varianta finală a Directivei a conținut reglementări mai slabe decât cele prevăzute în forma inițială care au servit în mod evident intereselor industriei ([Costa et al., 2014](#)).

Cum a modelat industria tutunului regulile privind comerțul ilicit și trasabilitatea în UE

Mai târziu, în 2022, o cercetare care a analizat aproximativ 15.000 de documente interne scurse în spațiul public de la British American Tobacco (BAT) și 35 de la Philip Morris Internațional privind Protocolul pentru eliminarea comerțului ilicit cu produse din tutun, a arătat că industria a influențat puternic conținutul acestuia ([Gomis et al., 2022](#)). Studiul arată că BAT a perceput elaborarea unui protocol privind comerțul ilicit ca pe o amenințare la început, dar între 2007 și 2012 ar fi reușit să îl influențeze conținutul, inclusiv prin acces la documente confidențiale și implicarea directă în negocieri. În acest context, un alt studiu a identificat, în baza documentelor interne, că industria tutunului a influențat sistemul de trasabilitate al UE. Sistemul de trasabilitate (Track and Trace) a fost introdus în cadrul *Protocolului pentru eliminarea comerțului ilicit cu produse din tutun* și a devenit necesar în contextul dovezilor privind implicarea industriei globale a tutunului în comerțul ilicit. Studiul arată că companii precum Philip Morris International și British American Tobacco au încercat să influențeze sistemul UE prin promovarea propriului sistem Codentify ([Gallagher et al., 2020](#)).

Documentele interne ale industriei tutunului și reducerea riscurilor

Un alt document intern al industriei, făcut public ulterior, arată că Philip Morris International și-a fixat în 2014, pentru următorul deceniu, obiectivul de a legitima conceptul de „reducere a riscurilor” în politicile de control al tutunului și de a-l aduce pe agenda unor forumuri internaționale majore, inclusiv Conferințele Părților la Convenția-cadru a OMS ([Hird et al., 2022](#)). Analiza realizată de Hird și colaboratorii evidențiază, pe baza documentelor interne, că această strategie s-a bazat pe trei direcții principale: gestionarea reputației, a informației și a relațiilor, prin construirea de alianțe la nivel global, implicarea unor actori din mediul științific și media, finanțarea de organizații neguvernamentale și prin inițiative în sectorul farmaceutic.

Implicarea în cercetare și finanțarea acesteia reprezintă o strategie de lungă durată prin care industria tutunului a încercat să distorsioneze corpul de dovezi privind efectele nocive ale produselor sale și să susțină poziții favorabile intereselor proprii. Conceptul de „reducere a riscurilor”, promovat intens în ultimii ani, urmează aceeași logică: utilizarea cercetării pentru a legitima noile produse și pentru a influența reglementarea acestora. Un studiu bazat pe documente interne (2012–2020) arată că Philip Morris International și afiliata sa japoneză au finanțat indirect cercetări fără transparență și au plătit o firmă de consultanță cu aproximativ 3 milioane de yeni lunar (≈ 20.000 £) între 2014 și 2019 pentru activități conexe cercetării, inclusiv construirea de relații cu lideri de opinie și promovarea mesajelor companiei în mediul academic ([Braznell et al., 2025](#)). Mass-media a relatat despre avertizori de integritate din cadrul Philip Morris International, care au semnalat practici de manipulare a cercetării științifice pentru a susține conceptul de reducere a riscurilor ([Reuters, 2017](#); [Konuma, 2025](#)).

Aceste practici sunt strategii cunoscute ale industriei globale a tutunului de a influența rezultatele științei. Este deosebit de relevant și faptul că Japonia are cea mai mare prevalență a utilizării produselor din tutun încălzit la nivel global și a fost utilizată de companie ca principal context pentru desfășurarea studiilor, inclusiv a celor transmise autorităților de reglementare din SUA și UE, fiind totodată promovată ca exemplu de „succes” al reducerii riscurilor.

Concluzie

Dincolo de conflictul de interese inerent, în care industria globală a tutunului comercializează produse care provoacă dependență și promovează simultan alternative prezentate ca având „risc redus”, aceasta are un istoric îndelungat de denaturare a științei, fie prin manipularea datelor existente, fie prin generarea de dovezi favorabile propriilor interese. De asemenea, documentele interne indică faptul că industria s-a angajat în mod repetat în campanii de influențare și slăbire a politicilor publice, inclusiv prin practici care contravin normelor etice și cadrului internațional stabilit de Convenția Cadru a OMS privind Controlul Tutunului.

Bibliografie:

- Bero, L. A. (2005). Tobacco industry manipulation of research. *Public Health Reports*, 120(2), 200–208. <https://doi.org/10.1177/003335490512000215>
- Braznell, S., Laurence, L., Fitzpatrick, I., & Gilmore, A. B. (2025). “Keep it a secret”: Leaked Documents Suggest Philip Morris International, and Its Japanese Affiliate, Continue to Exploit Science for Profit. *Nicotine & Tobacco Research*, 27(5), 794–804. <https://doi.org/10.1093/ntr/ntae101>
- Cummings, K. M., Brown, A., & O’Connor, R. (2007). The Cigarette Controversy. *Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention*, 16(6), 1070–1076. <https://doi.org/10.1158/1055-9965.EPI-06-0912>
- Corporate Europe Observatory. (2014, May 16). *Looking back at the tobacco lobbying battle: Philip Morris’ allies in the European Parliament*. <https://corporateeurope.org/en/power-lobbies/2014/05/looking-back-tobacco-lobbying-battle-philip-morris-allies-european-parliament>
- Costa, H., Gilmore, A. B., Peeters, S., McKee, M., & Stuckler, D. (2014). Quantifying the influence of the tobacco industry on EU governance: Automated content analysis of the EU Tobacco Products Directive. *Tobacco Control*, 23(6), 473–478. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2014-051822>
- Doll, R., & Hill, A. B. (1950). Smoking and Carcinoma of the Lung. *Br Med J*, 2(4682), 739–748. <https://doi.org/10.1136/bmj.2.4682.739>
- Doward, J. (2013, September 7). *Tobacco giant Philip Morris ‘spent millions in bid to delay EU legislation’*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/business/2013/sep/07/tobacco-philip-morris-millions-delay-eu-legislation>
- European Parliament, & Council of the European Union. (2014, April 3). *Directive 2014/40/EU on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products and repealing Directive 2001/37/EC*. Official Journal of the European Union. https://health.ec.europa.eu/document/download/c4aa6f75-7e52-463b-badb-cbb6181b87c3_en?filename=dir_201440_en.pdf
- Federal Trade Commission. (2008, December 8). Rescission of FTC guidance concerning the Cambridge Filter Method (73 Fed. Reg. 236, E8-28969). Federal Register. <https://regulations.justia.com/regulations/fedreg/2008/12/08/E8-28969.html>
- Gallagher, A. W. A., Gilmore, A. B., & Eads, M. (2020). Tracking and tracing the tobacco industry: Potential tobacco industry influence over the EU’s system for tobacco traceability and security features. *Tobacco Control*, 29(e1), e56–e62. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2019-055094>
- Glantz, S. A., Slade, J., Bero, L. A., & Hanauer, P. (1996). *The cigarette papers*. University of California Press. <https://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft8489p25j;brand=ucpress>
- Gomis, B., Gallagher, A. W. A., Rowell, A., & Gilmore, A. B. (2022). Turning a threat into an opportunity: British American Tobacco’s weakening of the Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products. *Tobacco Control*, 31(1), 40–49. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2020-055837>
- Hird, T. R., Gallagher, A. W. A., Evans-Reeves, K., Zatoński, M., Dance, S., Diethelm, P. A., Edwards, R., & Gilmore, A. B. (2022). Understanding the long-term policy influence strategies of the tobacco industry: Two contemporary case studies. *Tobacco Control*, 31(2), 297–307. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2021-057030>
- Konuma, S. (2025, June 6). *Smoke and mirrors: How big tobacco manipulates science in Japan*. The Japan Times. Accessed on 30 March. <https://www.japantimes.co.jp/commentary/2025/06/06/japan/tobacco-philip-morris-japan-whistleblower/>
- Malone, R. E. (2020). The tobacco industry, 2020: A snapshot. *Tobacco Control*, 29(e1), e1–e3. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2020-056358>
- McDaniel, P. A., Smith, E. A., & Malone, R. E. (2006). Philip Morris’s Project Sunrise: Weakening tobacco control by working with it. *Tobacco Control*, 15(3), 215–223. <https://doi.org/10.1136/tc.2005.014977>
- Peeters, S., Costa, H., Stuckler, D., McKee, M., & Gilmore, A. B. (2016). The revision of the 2014 European tobacco products directive: An analysis of the tobacco industry’s attempts to “break the health silo.” *Tobacco Control*, 25(1), 108–117. <https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2014-051919>
- Reuters. (2017, December 20). *Special report: Scientists describe problems in Philip Morris e-cigarette experiments*. Reuters. Accessed on 30 March. <https://www.reuters.com/article/idUSKBN1EE1G7/>
- World Health Organization. (2003). *WHO framework convention on tobacco control*. <https://fctc.who.int/convention>